

sikere, undtagen at han fører enkelte Vidner for mulig at berigtige saadanne Tvivl, som deres tidligere Udsagn maatte frembyde, eller ogsaa at Sagen er ganske simpel og ligefrem; thi dersom han ellers gjør det, vil Modparten stoppe ham og sige: det er meget godt; men den Ting, der her er fremført, er jeg ikke forberedt paa og kunde ikke være forberedt paa, og følgelig kan Sagen ikke blive procederet i Dag, og jeg maa begjære Erstatning for forgjæves Møde. Men det sker ikke saaledent, at der meddeles Bevilling til for Høiesteret at fremlægge nye Bevisligheder ogsaa gennem Vidneførsel, og jeg veed ogsaa, at man gjør det der uden Bevilling i Følge Samtykke fra begge Sider, og det er sikkert den høitærede Justitsminister velbekendt, at det i praktisk Henseende ikke har frembudt nogen Vanstuelighed. Det kommer man let ud over. I det Hele taget maa jeg sige, at denne Fasthættelse af visse Frister, disse mange Forfrister i Proceslovene om, at nu skal Dit gøres, og nu skal Dat gøres, nu skal det gøres inden den og den Tid, de har altid forekommet mig at være mindre paa sin Plads, netop fordi hver Sag har sine Eiendommeligheder — som jeg allerede har tilladt mig at sige — hver Sag kræver sin særlige Behandling; derfor komme saadanne Frister og Regler til at staa generende og uhenfigtsmæssige — det er i det Mindste min Opfatelse, og det er en Opfattelse, med hvilken jeg ikke staa alene, hvilket den høitærede Justitsminister, der er saa særdeles belæst paa disse Omraader, saa fuldkommen godt veed. Dernæst spurgte den høitærede Minister, om det var Meningen, at den legale Bevistheori skulde bevares eller ikke. Dette Spørgsmaal hænger sammen med den Tankegang, som gaar igjennem Proceskommissionen og den høitærede Justitsministers Forslag. Jeg har i de Anmærkninger, som følge det foreliggende Forslag, givet en Fremstilling af, hvilke Grunde der i Tydskland førte til, at man ønskede at komme bort fra den strenge legale Bevistheori, og at man er gaaet over til vor, og jeg veed ikke bedre uden at paatage mig i dette Dieblif at ville give nogen aldeles tilfredsstillende Definition af legal Bevistheori end dog at maatte sige, at Beviset er leveret, saa snart det efter Erfaringens og Fornuftens Regler

ikke kan være anderledes, end at Sagen maa hænge saaledes sammen. Endvidere havde den meget ærede Justitsminister en Indvending mod disse Løgmænd, som skulde beklæde Retten, og han var bange for, at naar de saaledes hver Dag skulde beklæde Retten, vilde de blive dragne bort fra deres borgerlige Syssel, og det kunde de ikke være tjent med. For det Første foreskriver denne Lov, at de skulde have Betaling for deres Uuelighed — og det kan hjælpe en Del — dernæst veed jeg ikke, hvorfor den høitærede Justitsminister tænker sig, at man saaledes ved disse Retter, selv om man slog nogle Jurisdiktioner sammen, skulde holde Ret omtrent hver Dag i Ugen; det er jo Reglen at holde Ret en Gang om Ugen vel høist en Gang imellem med nogle extra Dage. Jeg har ikke mindste Marsag til at tro, at det ikke ogsaa for Fremtiden vil være tilstrækkeligt, tværtimod har jeg stor Marsag til at tro, at man ikke vil faa nær saa mange Retsfager som tidligere, hvis man følger Lovforslaget, af den Grund, at der er den Eiendommelighed ved vor Retspleie, at den behandler enhver Skyldfag, ethvert Tilfælde, hvor der ikke er Andet i Veien, end at den, der skylder Penge, ikke kan betale dem, som en Retsfag, som om der forelaa en virkelig Retsstrætte, og altsaa forlanger, at man bevæger sig i de samme Former, som om der forelaa en Retsstrætte. Jeg kan forsikre den høitærede Justitsminister, og jeg gjør det af egen Erfaring fra min tidligere Virksomhed som Sagsfører i Sønderjylland, at naar man følger denne Fremgangsmaade, som her er foreslaaet, den saakaldte Mandatsfremgangsmaade — saaledes kaldte man den der — gaar et overordentligt stort Antal af Sager ud af den retslige Behandling. Naar Debitor veed, at han skylder de Penge, som forlanges af ham, forholder han sig passiv i de fleste Tilfælde; han gjør ingen Indvending, han veed, det kan ikke hjælpe noget. Omvendt hos os, naar en Debitor forholder sig passiv og ikke møder ved Forligsprøven eller ikke vil indgaa Forlig, saa er man nødt til at stævne ham, og man er nødt til at føre en hel Retsfag mod ham, selv om han ikke møder hverken ved den ene eller den anden Leilighed. Dersom det kunde interessere den høitærede Justitsminister, vilde jeg være i Stand